

Kodin ja koulun kohtaaminen monikulttuurisessa koulussa

Siru Javanainen

Artikkeli perustuu kyselytutkimukseen, joka toteutettiin Lohjan kaupungin Tytyrin koulussa lukuvuoden 1999–2000 aikana. Kyselyaineisto on osa laajempaa tutkimushanketta, jossa tarkastellaan maanlaajuisesti kodin ja koulun vuorovaikutusta monikulttuurisessa koulussa. Lohjan kaupungissa toteutettu kartoitus toimii tutkimushankkeessa pilottihankkeena. Tytyrin koulu valittiin tutkimuskohteeksi, koska Lohjan kaupungin maahanmuuttajalapsen ovat keskittyneet kyseiseen kouluun. Kyseessä on ala-asteen koulu, jossa on neljästä eri kansallisuudesta peräisin olevia maahanmuuttajaoppilaita: somalialaisia, albaaneja, venäläisiä ja virolaisia. Tutkimus oli kaksiosainen. Syksyllä 1999 kartoitettiin koulun suomalaisten oppilaiden vanhempien ja opettajien mielipiteitä. Keväällä 2000 kysely kohdistettiin maahanmuuttajaperheille. Tutkimuksen tarkoituksena oli vertailla kodin ja koulun vuorovaikutusta toisaalta suomalaisten perheiden ja toisaalta maa-

hanmuuttajaperheiden näkökulmasta tarkasteltuna.

Syksyllä 1999 suoritettu kartoitus toteutettiin kyselyä, joka lähetettiin Tytyrin koulun kaikkien suomalaisten lasten koteihin eli 250 perheeseen. Käytännössä jakelu tapahtui siten, että oppilaat toimittivat lomakkeet vanhemmilleen ja palauttivat täytetyt lomakkeet omalle opettajalleen. Opettajien kysely jaettiin koulun kaikille 26 opettajalle. Täytetyn kyselyn palautti 154 perhettä ja 13 opettajaa. Käytännössä perheiden vastausprosentti oli lähes sata koska monessa perheessä enemmän kuin yksi lapsi kävi kyselyajankohtana Tytyrin koulua ja perheitä pyydettiin vastaamaan vain yhteen kyselylomakkeeseen.

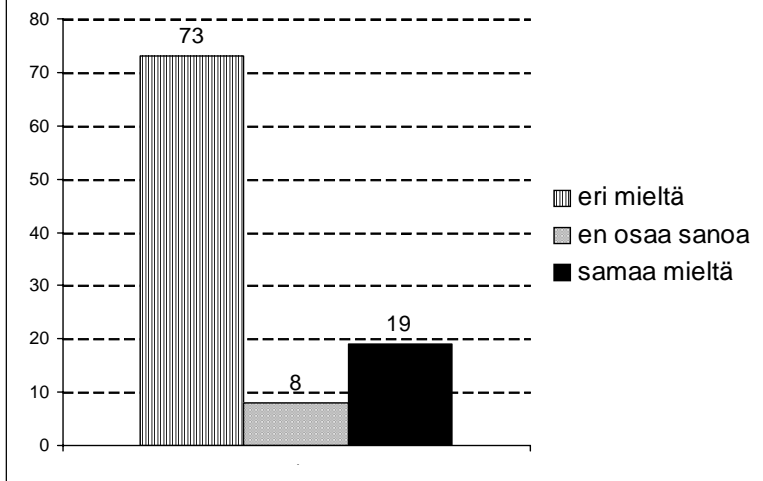
Vanhemmille kohdistuva kysely kartoitti perheiden mielikuvia Tytyrin koulusta yleisesti sekä kodin ja koulun kasvatustieteen ja arvomaailman kohtaamista. Lomakkeessa kartoitettiin myös tiedonkulkua kodin ja koulun välillä sekä vanhempien mielipiteitä monikulttuurisesta koulusta. Opettajien kyselylomake sisälsi lähes samat kysymykset kuin vanhempien lomake. Näin tulokset pyrittiin saamaan vertailukelpoisiksi. Koska suoritettu tutkimus oli ensimmäinen osa laajempaa kokonaisuutta, se on luonteeltaan enemmänkin kartoittava ja empiirisiä tuloksia esittelevä kuin teoreettiseen viitekehukseen nojaava. Tuloksia tarkasteltiin suorilla prosentuaalisilla jakaumilla ja muuttajien välisiä yhteyksiä mittaavalla ristiintaulukoinnilla. Käsitellen tässä artikkelissa kuitenkin enemmän vanhempien ja opettajien mielipiteitä koulun monikulttuurisuudesta kuin varsinaista kodin ja koulun vuorovaikutusta.

Suomalaisten vanhempien ja opettajien käsityksiä kodin ja koulun vuorovaikutuksesta

Kartoituksen pohjana ollut hypoteesi kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen toimimattomuudesta jäi enimmäkseen todentamatta. Mitään suuria ristiriitoja tai mielipiteiden poikkeamia ei Tytyrin koulun opettajien ja oppilaiden vanhempien välillä esiintynyt. Kyselyn perusteella sekä opettajat että oppilaiden vanhemmat vaikuttavat suhteellisen tyytyväisiltä Tytyrin kouluun. Eri-mielisyyksiä on tietysti silloin tällöin esiintynyt ja mielipide-

Siru Javanainen työskentelee projektitutkijana Helsingin yliopiston Aikuiskoulutuskeskuksessa, Länsi-Uudenmaan täydennyskoulutuslaitoksella.

Koulun ja kodin tehtävät lapsen kasvatuksessa tulee pitää erillään/vanhemmat

erot johtuvat yleensä kasvatusnäkökulmien eroista. Sekä opettajat että vanhemmat kohdistavat ensisijaisen kasvatusvastuun kodille. Vanhemmista noin 30 prosenttia haluaa kodin huolehtivan pääasiallisesti lasten kasvatuksesta. Vanhemmat kuitenkin odottavat myös koululta vahvaa kasvatuksellista otetta. Yksimielisyyttä kasvatustavoitteista pidetään molempien vastaajaryhmien keskuudessa tärkeänä.

Soinisen (1986) tutkimuksessa ”Kodin ja koulun yhteistyöstä peruskoulun ala-asteella” todetaan, että kodin tulee olla tietoinen koulun kasvatustavoitteista. Tämä on helpommin toteutettavissa kuin se, että koulun tulee olla tietoinen kodin kasvatustavoitteista. Ongelmalliseksi asian tekee se, että kotien kasvatustavoitteet saattavat poiketa toisistaan paljonkin. Vanhemmat kuitenkin usein odottavat koululta samanlaista kasvatusotetta kuin heillä itsellään on. (Soininen 1986, 40.)

Vaikka asiat vaikuttavat päällisin puolin olevan Tytyrin koulussa hyvin, löytyi vastausjakaumista kuitenkin myös eroja. Opettajat arvioivat kodin ja koulun välisen tiedonkulun toimivammaksi kuin vanhemmat. Kyselystä jäi vaikutelma, että opettajat odottavat vanhempien ottavan omatoimisesti yhteyttä koululle tietoa kaivatesaan ja vanhemmat taas puolestaan odottavat koululta aktiivista tiedottamista. Noin kolmasosa vanhemmista ei myöskään tiedä, onko heillä vaikutusvaltaa lastensa koskeviin asioihin koulussa. Kuitenkin lähes kaikki vastanneet opettajat ilmoittavat huomioivansa vanhempien mielipiteitä. Ristiintaulukoinnin mukaan vaikutusmahdollisuuksiinsa tyytyväiset vanhemmat myös antavat harvemmin palautetta lastensa koulunkäynnistä. Odotetusti vanhempien aktiivinen vuorovaikutus koulun kanssa lisää heidän yleistä tyytyväisyytään koulun toimintaan.

Myös osallistumisesta vanhempainiltoihin on opettajilla ja

vanhemmilla eri näkemys. Vanhemmat ilmoittavat osallistuvansa suhteellisen aktiivisesti vanhempainiltoihin, kun taas opettajien arvion mukaan osallistuminen ei ole kovinkaan aktiivista. Lisäksi vanhempien kiinnostus lastensa koulunkäyntiä kohtaan arvioidaan opettajien keskuudessa huomattavasti alhaisemmaksi kuin millaiseksi vanhemmat itse sen ilmoittavat.

Niin oppilaiden vanhemmat kuin opettajatkin kannattavat opettajien selvän auktoriteetti-aseman säilyttämistä luokassa. Opettajien ja oppilaiden yhteistyö koulun toimintaa suunniteltaessa sai kuitenkin kaikkien vastaajien keskuudessa laajaa kannatusta. Yleisesti voidaan siis todeta, että opettajien ja vanhempien käsitykset koulun ja kodin vuorovaikutuksesta ja vastuunjaosta kohtaavat Tytyrin koulussa suhteellisen hyvin. Kehittämistä kuitenkin on. Selvityksestä nousee esiin mm. kysymys: Miten aktiivoida vanhempia omatoimiseen yhteydenpitoon lastensa opettajien kanssa. Nykyajan koulunkäynti on aikatauluihin ja opetussuunnitelmiin sidottua, joten sopivan ajan löytäminen hedelmälliselle yhteistyölle tuottaa ongelmia.

Suomalaisten vanhempien ja opettajien mielipiteitä koulun monikulttuurisuudesta

Monikulttuuriseen kouluun suhtauduttiin kyselyyn vastanneiden vanhempien keskuudessa enimmäkseen myönteisesti. Vastaajista 67 prosenttia pitää monikulttuurista koulua rikkautena paik-

kakunnalla ja 76 prosentin mielestä on hyvä, että koulussa on eri kulttuureista peräisin olevia oppilaita. Molempiin väittämiin kielteisen kannan otti noin 15 prosenttia vastanneista vanhemmista. 18 prosenttia vastanneista ei osannut arvioida, pitääkö monikulttuurista koulua hyvänä vai huonona asiana. Selvä enemmistö oppilaiden vanhemmista pitää kansainvälisyyttä ja suvaitsevaisuutta Tytyrin koulun perusarvoina.

Vanhemmista 65 prosenttia arvioi maahanmuuttajaoppilaan rikkastuttavan luokan ilmapiiriä ja 14 prosenttia oli asiasta eri mieltä. 83 prosenttia vastanneista vanhemmista kannattaa oppilaiden uskonto- ja kulttuuritaustan huomioimista opetuksessa. Samoin yli 80 prosenttia suomalaisten oppilaiden vanhemmista sallii oppilaiden pukeutuvan koulussa kulttuurinsa edellyttämällä tavalla. Kuitenkin 90 prosenttia vastanneista on sitä mieltä, että maahanmuuttajaperheiden on kunnioitettava koulun toimintatapoja kulttuuristaan huolimatta.

Eri kulttuureista peräisin olevia kavereita arvioi lapsellaan olevan 47 prosenttia kyselyyn vastanneiden vanhemmista. Useimmiten lapsilla on somalialaisia kavereita. Vastanneista vanhemmista vain 17 prosentilla on ollut itsellään kontakteja maahanmuuttajaperheisiin. Kysyttäessä millaisia kokemuksia perheillä on maahanmuuttajaperheistä, saatiin seuraavanlaisia vastauksia:

- *Hiukan huonoja – somalipoika kävi poikani kimppuun teräaseella. Onneksi poikani osa-*

si puolustautua ja selvisi melko pienin kolhuin.

- *Lapset ovat hyvin väkivaltaisia. Vanhemmat eivät hyväksy jos heitä syytetään se on heti rasismia. Kohteliaita muuten, puheliasta porukkaa helppo tutustua heihin.*
- *Hyviä.*
- *Positiivisia.*

Vastanneista vanhemmista 21 prosenttia arvioi, että maahanmuuttajalapsia ja suomalaisia lapsia kohdellaan koulussa eri tavalla. Vain harvat perustelivat väitettään, mutta perustelut olivat useimmiten negatiivisia:

- *Jos pakolaisperheen lapsi tekee koulussa jotakin niin asiaa hyssyttelään, mutta jos se on suomalainen niin aikamoinen show siitä syntyy. Haluaisin että maahanmuuttajaperheiden lapset olisivat ensin omassa luokassa, että oppivat käyttäytymään. Tai Helsingissä voisi olla oma luokka/koulu heitä varten. Myöskin heidän vanhemmat pitäisi kouluttaa, eihän ne osaa kaikki edes lukea, heillä on kotona ihan eri säännöt kuin meillä. Eräskin somali-isä sanoi pojalleen, täällä kotona tottelet meidän sääntöjä, sitten kun menet ulos niin saat tehdä mitä haluat??? Jotain pitäisi tehdä. Onko se kulttuuririkkaus että venäläiset ja somalit riehuu täällä!!!*
- *Ulkomaalaisten tavat periaatteessa ok, olen kuitenkin sinisilmäistä joustoa vastaan.*
- *Maahanmuuttajalasten on annettu liikaa kiusata, koska heitä pitää ymmärtää.*
- *Kulttuurierot johtavat myös erilaiseen huomioimiseen.*

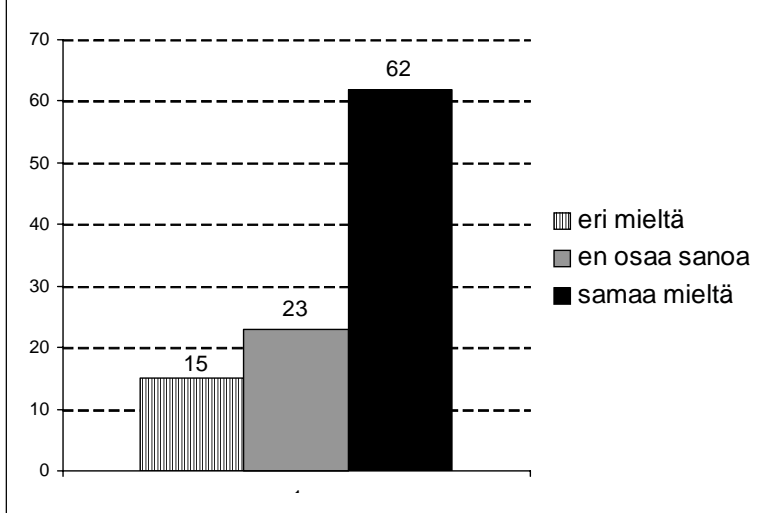
– *Esim. venäläisillä liian usein annetaan asiat mennä läpi sormien missä pitäis ottaa vakavasti.*

– *Esim. somalit saa mennä ja tulla miten haluaa, enkä ainaakaan ole kuullut, että mitään rangaistuksia saavat.*

– *Maahanmuuttajalapset saavat eri vapauksia, esim. käyttäytymisessä käyttävät paljon väkivaltaa ilman että oikein puututaan koulun taholta! Käyttäytymisessä ihmisten kanssa täytyisi olla samat säännöt kaikilla ihonväriin katsomatta.*

– *Jos meidän omat oppilaat tekisivät vastaavia asioita koulussa heidät siirrettäisiin tarkkailuluokille yms. Näillä ”maahanmuuttajilla” on selviä käytöshäiriöitä, sekä heillä on kotona eri säännöt. Olen kuullut että somalilapsilla on kotona tiukka kuri ja ulkopuolella kodin saa tehdä miten huvittaa??? Minulla on Tytyrin koulusta kymmeniä esimerkkejä. Somalivanhemmat sanovat täällä on hyvä olla. Kaikki saadaan ilmaiseksi ei tarvitse tehdä mitään, niin he opettavat tämän saman lapsillensa. Suomessa on sen jälkeen mahtava joukko työttömiä maahanmuuttajia. Miksi nämä pakolaiset (somalit) ovat kaikki Tytyrin koulussa, niitä ei ole esim. Metsolan koulussa? (siellä on muuten vähemmän koulukiusaamista). Haluaisin tietää miksi rehtori ja opettajat vähättelevät asioita kun on kyse kiusaamisista. Itse en ole rasisti minulla on paljon ulkomaalaisia ystäviä ja työkavereita ja puhun sujuvasti englantia, olen myös lapseni opettanut suvaitsevik-*

Maahanmuuttajakoteihin pidetään koulussa yhtä paljon yhteyttä kuin suomalaisiin koteihin/opettajat

si, mutta he ihmettelevät koulun reagointia pakolaisten suhteen, heitä pidetään kuin kukkaa kämmenellä. Muualla he elävät teltoissa??? Olen itsekin ollut ulkomailla asunnassa, mutta työllistin itseni ja maksoin veroa. Tähän pakolaistilanteeseen ehdottaisin, että heillä olisi oma koulu esim. Helsingissä. Koska tänne on otettu niin paljon pakolaisia että Suomi ei pysty heitä hoitamaan. Koulutukseen ja töihin nämä vanhemmat. Ei raha puussa kasva!!!

- Heille annetaan paljon enemmän vapauksia kouluun tuloajoissa, häiriköinnissä jne. verrattuna suomalaisiin lapsiin.
- Ruuan suhteen meidän lapset saavat ihan eri ruokaa kuin esim. somalit (jotka saavat parempaa?).
- Kiusaamis- ja ilkivaltatapauksissa maahanmuuttajia ei välttämättä rangaista ollenkaan.
- Maahanmuuttajalapsia ei saa

”hyysätä” koska ovat muualta kotoisin.

- Somaleita ei koske esim. kouluntulo- ja lähtöajat. Somalit ovat yleensä aina oikeassa riskitilanteissa.
- Kun maahanmuuttajat kiusaavat muita siihen ei puututa yhtä ankarasti kuin muiden tekemisiin.
- Myöhästymiset painetaan ”vilaisella”. Saivat lintsata muiden mielestä.
- Samaa kuria ei pidetä maahanmuuttajille.
- Maahanmuuttajalapsia kohden on enemmän joustoa ja väärin tehtyjä asioita katsotaan hieman läpi sormien suomalaislapsiin nähden.

Kyselyn mukaan Tytyrin koulun opettajat suhtautuvat myönteisesti koulun monikulttuurisuuteen. Vastanneista opettajista vain kahdeksalla on luokassaan maahanmuuttajaoppilaita. Runsas puolet vastanneista kuitenkin haluaisi

luokalleen maahanmuuttajaoppilaita. Neljäsosa ei osannut ottaa asiaan kantaa. Maahanmuuttajalasten opettaminen koetaan kuitenkin hyvin erilaiseksi kuin suomalaisten lasten. Opetustyö on haastavampaa johtuen kieli- ja kulttuurieroista. Yli puolet kyselyyn vastanneista opettajista arvioi, ettei heillä ole riittävästi koulutusta maahanmuuttajien opettamiseen. Enemmistö opettajista, joilla on luokassaan maahanmuuttajaoppilaita kokee yhteydenpidon oppilaiden perheisiin suhteellisen helpoksi. Ongelmia kuitenkin aiheuttaa yhteisen kielen puuttuminen. Vastanneista opettajista enemmistö myös arvioi, että perheisiin pidetään koulussa yhtä paljon yhteyttä riippumatta perheen kansallisuudesta.

Opettajien mukaan koulun tulee ottaa opetuksessa huomioon oppilaiden uskonto- ja kulttuuritausta. Jokainen oppilas saa myös pukeutua koulussa kulttuurinsa edellyttämällä tavalla. Tästä huolimatta perheiden odotetaan kunniottavan koulun toimintatapoja kulttuuristaan huolimatta.

Kyselyssä selvitettiin myös, onko koulussa ilmennyt jostain kansallisuudesta peräisin olevien oppilaiden syrjintää enemmän kuin toisten. Kukaan opettajista ei kuitenkaan ole huomannut, että eri kansallisuuksia kohdeltaisiin koulussa eri tavalla. Kuitenkin väittämän ”koulussamme on ilmennyt etniseen taustaan liittyvää syrjintää” kanssa samaa mieltä on noin kolmasosa vastanneista opettajista. Maahanmuuttajaoppilaita ei kyselyn mukaan myöskään kiusata sen enempää kuin suomalaisia oppilaita. Kaikki vastanneet ovat kuitenkin havain-

neet tapauksia, jossa maahanmuuttajaoppilas on kiusannut suomalaista oppilasta.

Selvä enemmistö vastanneista opettajista arvioi, että maahanmuuttajalapsia ja suomalaisia lapsia kohdellaan koulussa tasavertaisesti. Muutama opettaja kuitenkin arvioi, että suhtautuminen maahanmuuttajalapsiin on sallivampaa verrattuna suomalaisiin lapsiin. Koulun maahanmuuttajalapsia eivät ole muodostuneet omiksi ryhmikseen esim. välitunnilla, vaan he leikkivät yhdessä suomalaisten lasten kanssa. Maahanmuuttajalasten ja suomalaisten lasten välillä on havaittu ristiriitoja: Noin kolmasosa vastanneista arvioi lasten tulevan kuitenkin yleensä hyvin toimeen keskenään. Päinvastoin kuin suomalaisissa perheissä, maahanmuuttajaperheiden vanhemmista isät ovat yleensä äitejä useammin yhteydessä kouluun. Useimmiten vanhempien yhteydenotot kouluun johtuvat lasten käytöshäiriöistä tai vanhemmat tiedustelevat lapsen menestymistä koulussa. Lopuksi opettajia pyydettiin arvioimaan, miten suomalaisten oppilaiden vanhemmat suhtautuvat siihen, että koulussa on maahanmuuttajalapsia. Enemmistö vastanneista ilmoitti kuulleensa sekä negatiivisia että positiivisia mielipiteitä. Jotkut vanhemmat kokivat, että monikulttuurinen koulu opettaa lapsille suvaitsevaisuutta ja toisten kulttuurien ymmärrystä. Toiset kommentit taas saattavat olla avoimen rasistisia.

Merkittävin ero opettajien ja suomalaisten vanhempien mielipiteissä koski maahanmuuttajalasten osakseen saamaa kohtelua koulussa. Osalla vanhemmista on

käsitys, että maahanmuuttajalapsit saavat ikään kuin etuoikeuksia koulussa. Opettajat puolestaan ilmoittivat kohtelevansa kaikkia lapsia tasapuolisesti kansallisuutteen katsomatta.

Kysely maahanmuuttaja-vanhemmille

Lohjalla toteutettuun kyselyyn vastasi vain 9 maahanmuuttajaperhettä. Kyselylomake oli lähes tulkoon samanlainen kuin suomalaisilla perheillä. Kolme perheistä oli venäläisiä ja kuusi somalialaista. Rahoituksen niukkuuden vuoksi tulkin palkkaaminen tai kyselylomakkeiden kääntäminen somalian kielelle ei ollut Lohjan tapauksessa mahdollista. Tytyrin koulussa työskentelevä somaliopettaja suoritti somalialaisten perheiden haastattelun, mutta tästä huolimatta tulokset jäivät pinnallisiksi. Suurin osa vastanneista perheistä valitsi en osaa sanoa – vastausvaihtoehdon tai sitten he ilmaisivat asioiden olevan koulussa hyvin. Avovastauksiin eivät perheet kirjanneet mitään. Venäläisille perheille suunnattu lomake oli käännetty venäjän kielelle. Lohjan tapaus osoittaa, että vastaushalukkuuden ja vastausten luotettavuuden varmistaminen vaatii suhteellisen suurta panostusta perheiden motivointiin. Pilotihankkeen rahoitus ei kuitenkaan mahdollistanut tämän suurempaa panostusta.

Lopuksi

Vaikka Suomi on edelleen yksi maailman yksikulttuurisimpia valtioita, olemme joutuneet eten-

kin viimeisen kymmenen vuoden aikana kohtaamaan monikulttuurisuuden haasteet. Maahamme saapuneiden pakolaisten määrä kasvoi lähes samanaikaisesti taloudellisen laskusuhdanteen kanssa. Kansalaisten asenteet ulkomaalaisia ja erityisesti pakolaisia kohtaan jyrkkenivät huomattavasti laman aikana. Kuitenkin viime vuosien talouden elpyminen ja työttömyyden väheneminen ovat muuttaneet suomalaisten asenteita myönteisempään suuntaan (Jaakkola 1999, 3). Tästä huolimatta etninen syrjintä ja enakkoluulot elävät edelleen yhteiskunnassamme.

Maamme on väistämättömästi joutunut sen tosiasian eteen, että monokulttuurisuus on ohi ja yhteiskunnassamme tulee oleskelemaan myös pysyvästi yhä enemmän ulkomaalaistaustan omaavia ihmisiä. Monikulttuurisuus herättää kysymyksen eri kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta ja sen kehittämisestä. Sen sijaan, että ainoastaan yrittäisimme integroida muita kulttuureita edustavat henkilöt omaan kulttuuriimme, meidän tulisi oppia ymmärtämään, mikä rikkaus monikulttuurisuus on. Sen tosiasian tiedostaminen, että jokaisella kulttuurilla on jotain annettavaa, luo meille uusia mahdollisuuksia ymmärtää paremmin myös omaa kulttuuritaustaamme.

Koska asenteet ovat todistetusti erittäin hitaasti muutettavissa, voisi sanoa, että tämän päivän kouluikäiset lapset ja nuoret ovatkin avainasemassa, kun puhutaan kulttuurien välisen vuorovaikutuksen kehittämisestä. Tässä tehtävässä avainorganisaationa toimii koululaitos. Maahanmuuttajien työllisyys tilanteen ollessa erit-

täin heikko, missään muualla yhteiskunnassamme eivät eri kulttuurit ole niin läheisessä vuorovaikutuksessa kuin koulussa. Koska koulu on eräänlainen yhteiskunnan pienoismalli, sen tehtävä on opettaa lapsille, miten yhteiskunnassa toimitaan. Käsitteet sosiaalisesta tasa-arvosta muokkautuvat hyvin pitkälle kouluvuosien aikana. Asenteet, joita maahanmuuttajaoppilaat koulussa kohtaavat, heijastuvat heille ikään kuin yhteiskunnan asenteina. Oppilaiden vanhempien näkökulmasta katsottuna työtömille maahanmuuttajille – etenkin naisille – koulu on usein ainoa ”linkki” yhteiskuntaan. Jos tämä ”linkki” on pelkästään kielteistä palautettava antava, ei pidä ihmetellä, miksi maahanmuuttajien sopeutuminen yhteiskuntaamme on vaikeaa.

Suomalaisen koululaitoksen voidaan kuitenkin sanoa olevan ainakin peruseriaateiltaan kansainvälinen, suvaitsevainen ja erilaisuutta hyväksyvä. Jos järjestelmäämme verrataan esim. brittiläiseen koululaitukseen, on meillä asiasta suhteellisen hyvin. Vaikka etnistien vähemmistöjen osuus maan väestöstä on Britanniassa huomattavasti suurempi kuin Suomessa, on rasismi koulussa huomattavasti näkyvämpää kuin meillä. Brittiläisessä opetussuunnitelmassa ei monikulttuurisuutta ole huomioitu. Suomessa sen sijaan esim. maahanmuuttajalasten oman äidinkielen opetusta pidetään tärkeänä jo valtakunnallisten opetussuunnitelmienkin perusteella.

Magdalena Jaakkolan (1999) tutkimuksessa ”Maahanmuutto ja etniset asenteet” tarkasteltiin suomalaisten mielipiteitä, jotka kos-

kevat maahanmuuttajien oikeutta omaan äidinkieleen ja kulttuuriin. Tutkimuksessa vähemmistöideologiat esiteltiin universalismina ja kulttuuripluralismina. Universalismia eli vähemmistöjen sulauttamista valtaväestöön kannatti vuonna 1998 runsas kolmasosa suomalaisista. Kulttuuripluralismia, joka painottaa omien kulttuuristen erityispiirteiden keskeistä merkitystä vähemmistöjen hyvinvoinnille kannatettiin melko yleisesti. Suomalaiset suhtautuvat siten suhteellisen myönteisesti maahanmuuttajien äidinkielen ja kulttuurin säilyttämiseen. (Jaakkola 1999, 116–119.)

Lohjalla tehty selvitys osoitti, ettei koulun ja kodin vuorovaikutus ole täysin mutkatonta edes samaa kulttuuria edustavien osapuolten kesken. Tällöin voidaan olettaa vuorovaikutuksen olevan vielä vaikeampaa, kun puhutaan eri kulttuuria edustavista osapuolista. Selvitys herättääkin kysymyksen siitä, millaista on tiedonkulku koulun ja maahanmuuttajaperheiden välillä ja kokevatko perheet, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa lastensa koulunkäyntiin. Tavoitteena on myös jatkossa selvittää, mitä suomalainen koulukulttuuri ja kasvatusmenetelmät merkitsevät maahanmuuttajaperheille. Nämä asiat eivät selvinneet Lohjalla toteutetusta kyselystä maahanmuuttajaperheiden alhaisen vastaushalukkuuden vuoksi. Tasa-arvoinen vuorovaikutussuhde omien lastensa opettajiin on maahanmuuttajavanhemmille ensiarvoisen tärkeää yhteiskuntaan integroitumisen ja syrjäytymisen ehkäisemisen kannalta. Lisäksi maahanmuuttajalasten myönteiset koulu-

kokemukset rohkaisevat heitä haakeutumaan esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen ja näin edistämään omaa työllistymistään.

Maahanmuuttajaperheillä on taustanaan oman maansa koulutuskulttuuri. Eri kansallisuudet suhtautunevat Suomessakin koulutukseen eri tavalla. Mielenkiintoinen kysymys on esimerkiksi se, kannustetaanko somaliperheissä tyttölapsia jatkamaan opintojaan peruskoulun jälkeen vai vaikuttavatko islamilaiset arvot edelleen perheissä. Perheiden antamalla tuella lienee vaikutusta siihen, kuinka moni maahanmuuttajaopiskelijoista keskeyttää peruskoulun jälkeiset opintonsa.

Tässä artikkelissa esitetyt suomalaisten oppilaiden vanhempien maahanmuuttaja-asenteet olivat suhteellisen positiivisia huolimatta joistain hyvin kärkkäistäkin avovastauksista. Enemmistö vanhemmista ja opettajat pitävät koulun monikulttuurisuutta koulunkäyntiä rikastuttavana tekijänä. Syytä näinkin positiiviseen tulokseen on vaikea suoraan arvioida. Yksi esille tullut syy on se, että monikulttuurisuuteen suvaitsevaisesti suhtautuvat perheet valitsevat tietoisesti lastensa kouluksi juuri Tytyrin koulun.

Kirjallisuus

Jaakkola, Magdalena: Maahanmuutto ja etniset asenteet. Työpoliittinen tutkimus 213. Työministeriö. Oy Edita Ab. Helsinki 1999.

Soininen, Marjaana: Kodin ja koulun yhteistyöstä peruskoulun ala-asteella. Turun yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunta, Julkaisusarja. Turku 1986.